

MUHTASAR
HADİS İLİMLERİ VE USÛLÜ

NEVZAT TARTI

OTTO

NEVZAT TARTI

Ordu'da doğdu (1969). İlahiyat Fakültesi'ni bitirdi (1991). *İbn Abdî'l-Berr ve et-Temhîd'indeki Şerh Metodu* adlı teziyle yüksek lisansını tamamladı (1994). *Hadislerin Tarihsel Boyutu* başlıklı tezi ile doktor (2001), ardından doçent (2008) ve profesör (2013) oldu. Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde çalıştı (1994-2017). Halen Akdeniz Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Hadis Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. *Hadisçilerin Zaman/Tarih Tasavvuru* (Samsun 2007); *Mevzûât Yazarları: Coğrafya Mezhep ve Kişilikler* (Ankara 2013); *Şerhu Sülâsiyâti'l-Buhâri* (Ali el-Kârî'nin eserinin Tahkiki), (Amman 2016); *Tarihsellik Düşüncesi ve Hadislerin Anlaşılması*, (Ankara 2016). Bunların yanı sıra *Hadislerle İslam* (Ankara 2013) yazarları arasında yer alan yazarın değişik dergilerde yayınlanmış akademik makaleleri de bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	13
ÖNSÖZ	15
GİRİŞ	17
BİRİNCİ BÖLÜM	
HADİS İLMİ VE HADİS KAVRAMI	23
1. Hadis İlmî	23
2. Tarih ve Kaynaklar	25
3. Hadis ve Sünnet	27
4. Hadis ve Sünnetin Önemi	30
5. Hadisin Görevi	32
5.1. Mücmel Ayetleri Açıklamak	33
5.2. Müşkil Ayetleri Açıklamak	36
5.3. Mutlak (Kayıtsız) İfadeleri Sınırlamak	36
5.4. Umumi (Genel) İfadeleri Tahsis	38
5.5. Kur'an Hükümlerini Teyit Etmek	38
5.6. Kur'an'da Bulunmayan Hükümler Koymak	38
6. Hadisin Kültürel Yönden Önemi	39
7. Hadisin Kaynak Değeri	40
8. Hadis-Vahiy İlişkisi	40
9. İleri Düzey Okumalar	43
İKİNCİ BÖLÜM	
HADİSİN TESPİT VE TENKİDİ	45
1. Sened Tenkidi (نقد السند)	47
1.1. Ravi Tabakaları	48
1.1.1. Şahābe (الصحابة)	48
1.1.2. Tābiūn (التابعون)	51
1.1.3. Etbā'u't-Tābi'in (تابع التابعين veya أتباع التابعين)	52
1.2. Ravi Tenkidi: Cerh ve Ta'dil (الجرح والتعديل)	52
1.2.1. 'Adālet Vafına Yönelik Eleştiriler (علل) Noktaları	53

1.2.2. Dabı Vafına Yönelik Eleştiri (طعن) Noktaları	54
1.3. Cerh ve Ta'dil İçin Kullanılan Lafızlar	55
1.3.1. Ta'dil Lafızları: (En sağlamından aşağıya doğru)	55
1.3.2. Cerh Lafızları (Hafifinden Şiddetlisine Doğru)	55
1.4. Cerh ve Ta'dil Âlimleri	55
1.5. Kaynaklar	56
1.5.1. Şika (Güvenilir) Ravilerle İlgili Eserler	57
1.5.2. Dâ'if Ravilerle İlgili Eserler	57
1.5.3. Karma Ravilerle İlgili Eserler	57
1.6. Cerh ve Ta'dilin Meşrû'iyeti	57
2. Metin Tenkidi	59
2.1. Metin Tenkidi Kriterleri	60
2.1.1. Kur'an'a Arz	61
2.1.2. Hadis ve Sünnete Arz	62
2.1.3. Tarihe Arz	63
2.1.4. Akla ve Mantığa Arz	63
2.1.5. Umümu'l-Belvâya Arz	64
2.1.6. Bilime Arz	65
2.1.7. Dil Kurallarına Arz:	65
3. Hadis Tenkidinin Tenkidi: Nağdu'l-Hadiste İzafiyet	66
4. İleri Düzey Okumalar	70

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HADİSİN ÇEŞİTLERİ	71
1. Ravi Sayısı ve Bilgi Değeri Açısından Hadisin Kısımları	71
1.1. Mütevâtir Haber (المتواتر)	71
1.2. Hâber-i Vâhid (خير الواحد)	74
2. Hadisin Sihat Açısından Kısımları	76
2.1. Şahîh (الصحيح)	76
2.2. Hâsen Hadis (الحديث الحسن)	78
2.3. Dâ'if Hadis (الحديث الضعيف)	79
2.3.1. Mursel (المرسل)	80
2.3.2. Munkatı' (المنقطع)	81
2.3.3. Mu'dal (المعضل)	81
2.3.4. Mu'allak (المعلق)	82
2.3.5. Mudles (المدلس)	82
2.3.6. Mu'allel (المعلل)	82
2.3.7. Muđtarib (المضطرب)	83
2.3.8. Mađlûb (المقلوب)	83
2.3.9. Şâzz (الشافذ)	84
2.3.10. Munker (المنكر)	84
2.3.11. Metrûk (المتروك)	85
2.3.12. Mudrec (المدرج)	85
3. Uydurma Hadis	85
3.1. Hükümü	86

3.2. Hadis Uydurmanın Başlangıcı	87
3.3. Hadis Uydurma Nedenleri	88
3.3.1. Grup ve Cemaat Taassubu	88
3.3.2. İslam'a Zarar Verme Arzusu	89
3.3.3. İslam'a Hizmet Etme Arzusu	90
3.3.4. Kişisel Çıkar Sağlamak için Hadis Uydurma	90
3.4. Mevđū' Hadislere Karşı Alınan Tedbirler	91
3.4.1. Ravi ve Sened Tenkidi	91
3.4.2. Metin Tenkidi	92
3.4.3. Uydurma Hadislerin Müstakil Kitaplarda Toplanması	95
3.5. Hakkında Çokça Mevđū' Hadis Bulunan Bazı Konular	95
3.6. Uydurma Hadislerin Zararları	96
3.7. Bazı Uydurma Hadisler	97
4. Söz veya Davranışın Sahibine Göre Hadisler	98
4.1. Merfū' (المرفوع)	98
4.2. Mevķūf (الموقوف)	98
4.3. Maķtū' (المقطوع)	99
4.4. Kudsi Hadis (القدسِي)	99
5. Senede Göre Bazı Hadis Türleri	100
5.1. Muttaşıl (المتصل)	100
5.2. Musned (المسند)	100
5.3. Mu'an'an (المعنن)	100
5.4. Mu'en'en (المئثن)	100
5.5. Āli (العالِي) ve Nāzil (النازل) İsnad	101
6. Metne Göre Bazı Hadis Türleri	101
6.1. Müselsel (المسلسل)	101
6.2. Maķfūz (المحفوظ)	102
6.3. Ma'rūf (المعروف)	102
6.4. Muķkem (المحكم)	102
6.5. Mutābi' (المتابع)	102
6.6. Şāhid (الشاهد)	102
7. İleri Düzey Okumalar	102

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HADİSİN OLUŞUM VE RİVAYET SÜRECİ	103
1. Hz. Peygamber ve Sahabe Dönemi	103
1.1. Hadisin Oluşumu ve Öğrenilmesi	103
1.2. Hadis Rivayetinin Kökeni	105
1.3. Sahabenin Hadis Rivayetindeki Tutumu	106
1.3.1. Hadis Rivayetini Azaltma	106
1.3.2. Hadis Rivayet Edenden Şahit İsteme	107
1.3.3. Hadisi İlk Duyan Kimseden Almaya Çalışma	109
1.3.4. Hadisin Ravilerini İnceleme ve İsnad'ın Başlaması	110
1.3.5. Hadislerin Rivayet Şekli (Lafız ve Ma'nā İle Rivayet)	111
1.3.6. Bazı Rivayet Lafızları ve Kısaltmaları	113

2. Hadislerin Yazılması	113
2.1. Hadis Yazımına Karşı Tavrın Sebepleri 115	
2.2. Hz. Peygamber Hayattayken Yazılanlar	116
2.3. Hz. Peygamber'in Ölümünden Sonra Hadis Yazımı	117
2.4. Hadis Yazımı Üzerine Yeni Tartışmalar	119
3. Hadislerin Sayısı	121
4. Hadis âlimlerinin Dereceleri	122
5. Hadisin Tedvini	123
6. Hadis Öğrenimi ve Öğretimi	124
7. İleri Düzey Okumalar	125

BEŞİNCİ BÖLÜM

HADİSLERİN KİTAPLARDA TASNİFİ	127
1. 'Alâ'l-Ebvâb	127
1.1. Cāmi'ler	127
1.1.1. Buḥārî ve el-Cāmi'u's-Şaḥîḥ	128
1.1.1.2. Şaḥîḥ'in Bazı Özellikleri	129
1.1.2. Muslim ve el-Cāmi'u's-Şaḥîḥ	130
1.1.3. Şaḥîḥān/Şaḥîḥayn	131
1.1.4. Mustedrek	132
1.2. Sünenler	132
1.2.1. Ebū Dāwūd ve es-Sünen	133
1.2.2. et-Tirmizî ve es-Sünen	133
1.2.3. en-Nesā'î ve Sunen	134
1.2.4. İbn Mâce ve Sunen	135
1.2.5. Kütüb-i Site	136
1.3. Muşannefler	138
1.3.1. Mālik ve Muvatta'	138
1.3.2. 'Abdurrazzāk es-San'ānî ve Muşannef	139
2. 'Ale'r-Ricāl Tasnif	140
2.1. Musned	140
2.1.1. Aḥmed ibn Ḥanbel ve Musned	140
2.1.2. Mu'cem	141
3. Kaynak Bilinci: Hadis Kitaplarının Dereceleri	142
4. Tasnif Döneminde Rihle	144
5. İleri Düzey Okumalar	145

ALTINCI BÖLÜM

TASNİF SONRASI HADİS ÇALIŞMALARI	147
1. Toplama Çalışmaları	147
1.1. Bütün Hadisleri Toplama Çalışması	148
1.2. Birleştirme Çalışması	148
1.3. Bazı Konularda Hadis İhtiva Eden Eserler	149
1.4. Belirli Sayıda hadis İhtiva Eden Eserler	149
2. İhtisar Çalışmaları	150

3. Fihrist Çalışmaları	150
4. Şerh ve Hāşiye Çalışmaları	153
5. Hadis Öğretimi ve Dāru'l-Hadîsler	156
6. Hadis Okuma Metodu	157
6.1. Serd (طريق السرد)	157
6.2. el-Ḥall ve'l-Baḥs (طريق الحل والبحث)	157
7. Şiada Hadis	157
7.1. Hadis ve Sünnet	158
7.1.1. Ravi	158
7.1.2. Hadis Çeşitleri	158
7.1.3. Temel Hadis Eserleri	159
8. Batı'da Hadis Çalışmaları	160
8.1. Müsteşrikların Hadise Dair Belli Başlı Görüşleri	163
8.2. Müsteşrikların Bazı Ortak Vasıfları	164
9. Türkiye'de Hadis Çalışmaları	164
10. İleri Düzey Okumalar	172

YEDİNCİ BÖLÜM

HADİSİN ANLAŞILMASI VE UYGULANMASI	173
1. Ğaribu'l-Hadîs (علم غريب الحديث)	174
2. Müşkilü'l-Hadîs (مشكل الحديث)	175
3. İhtilāfu'l-Hadîs (اختلاف الحديث)	176
3.1. İhtilāf Sebepleri	176
3.2. Çözüm	176
3.2.1. Cem' ve Te'lif (الجمع والتاليف)	177
3.2.2. Nesh (النسخ)	178
3.2.3. Tercih (الترجيح)	179
3.2.4. Tevaḳḳuf (التوقف)	180
4. Vurūd Sebepleri (اسباب ورود الحديث)	180
5. Fıḳhu'l-Hadîs	182
5.1. Bir Konuda, Gelen Bütün hadislerin Toplanması	183
5.2. Hadislerin, Söylendiği Sebepler, Şartlar ve Amaçlar Işığında Anlaşılması	184
5.3. Hadisteki Değişken Araç ile Sabit Amacın Ayrılması	185
5.4. Hakiki ve Mecazi Anlatımları Ayırmak	187
6. Hadisin Uygulanması	188
7. İleri Düzey Okumalar	192
SÖZLÜK	195
KAYNAKLAR	203
TABLolar	209
DİZİN	211

ÖNSÖZ

Temel kaynaklar ve usul kitapları başta olmak üzere, hadis ilmi alanında yazılmış her kitabın bir oluşum süreci vardır. Elinizdeki bu çalışma da böyle bir geleneğe uygun olarak 2009 yılından itibaren vermeye başladığımız “Hadis Tarihi” ve “Hadis Usûlü” adlı lisans dersleri için kullandığımız materyalin geliştirilmiş hâlidir. Kaynak olarak Türkçe yazılmış çok sayıda hadis usûlü ve hadis tarihi kitabı bulunmasına rağmen bakış açısındaki farklılıklardan dolayı bu kitaplarda bazı noktaların gereğinden kısa, bazı noktaların uzun tutulduğunu, bazı konulara yer verilip bazısına yer verilmediğini fark ettik. Lisans düzeyinde okutulabilecek bir hadis usûlü ve hadis tarihi kitabı ihtiyacı, bizi özet hâlinde ve fakat olabildiğince çok sayıda konuyu içerecek bir ders notu oluşturma arayışına itti. Bu konuda imam hatip lisesi öğreniminin ilk yıllarından itibaren ilahiyat fakültesi mezuniyetine kadar kitaplarından istifade ettiğimiz Hayreddin Karaman’ın, uzun yıllar önce yazdığı *Hadise Dair İlimler ve Hadis Usûlü* (İstanbul 1965) adlı kitabından istifadeyle bu notlar oluşmaya başladı. Sonra Abdullah Aydınlı tarafından yazılan ve o zamanlar dijital ortamda bulunan ders notlarından bazı kısımlar, kaynakları gücüllenecek eklendi. Her ders yılı başında güncellenen ve fotokopiden ibaret olan bu bilgilerin, genel okura da hitap edecek şekilde, bir kitap hâline dönüşme zamanı gelmiş oldu.

Daha çok hadis usûlü olarak bilinen hadis ilmine yönelik kitapların içerikleri birbirine yakın olmakla birlikte yazarların okurlarına vermek istedikleri konuların sayısı, muhtevası ve sıralamasında bazı farklılıklar bulunabilmektedir. O yüzden bu kitapta yer alan bilgiler, yeni keşfedilmiş bulgular olmayıp, daha önce çeşitli usul kitaplarındaki bilgilerin birleştirilmesi ile oluşturulmuştur. Diğer yandan sadece nakille yetinilmeyip, ihtiyaç olduğunda doğrudan veya dolaylı değerlendirmeler de yapılmıştır. Hatta yeri geldikçe konuyla ilgili okurun bilmesi gereken ihtilaflar ve farklı yaklaşımlar da hatırlatılmıştır. Bu manada şimdiye kadar yazılan eserlerden yararlanılmış, mümkün olduğu kadar her bölümün sonunda daha ileri düzey okumalar için bazı kaynaklar önerilmiştir.

Kitap bir giriş ile yedi bölümden oluşmaktadır: Hadis ilmi ve hadis kavramının işlendiği birinci bölüm, hadisin tespit ve tenkit yönteminin ele alındığı ikinci bölüm, hadisin türlerinin işlendiği üçüncü bölüm, hadisin oluşum ve rivayetinin ele alındığı dördüncü bölüm, kitaplar da tasnifinin işlendiği beşinci bölüm, tasnif sonrası bazı faaliyetlerin işlendiği altıncı bölüm ve hadisin anlaşılması ile uygulanmasının ele alındığı yedinci bölüm.

Metinde kullanılan terim, kişi ve eser adlarının telaffuzunda hata yapılmaması için transkripsiyon sistemi uygulanmış, eserin başında transkripsiyon alfabesi de verilmiştir. Metinde ve dipnotlarda kullanılan yaygın kısaltmalar ayrıca kısaltmalar cetvelinde verilmemiştir.

Eserin tashih sürecindeki katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Ramazan Özmen, Yrd. Doç. Dr. Arif Gezer ve Arş. Gör. Recep Emin Gül'e ve yayıncı Veli Aknar'a teşekkür ediyorum.

KAYNAKLAR

- Âzamî, Muhammed Mustafa, *İlk Devir Hadis Edebiyatı*, çev. Hulusi Yavuz, İz Yayıncılık, İstanbul 1993.
- _____, “Buḥârî” maddesi, *DİA*, VI, İstanbul 1992.
- _____, Mustafâ, *Hadis Metodolojisi ve Hadis Edebiyatı*, Usul Yayınları, İstanbul 1998.
- Adıvar, Adnan, *Tarih Boyunca İlim ve Din*, İstanbul 1969.
- Aḥmed ibn Ḥanbel, *Musned*, el-Mektebetu'l-İslâmî, Beyrut 1413/1993.
- Ahmed Nâim, *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Tercümesi ve Şerhi*, Ankara 1982.
- Akyüz, Ali, “Abdurrezzâk”, *DİA*, I, İstanbul 1988.
- ‘Aliyyulkârî, *el-Esrârü'l-Merfû‘a fi’l-Aḥbârî'l-Mevdû‘a*, Beyrut 1986.
- Apaydın, H. Yunus, “Mütevâtir”, *DİA*, XXXII, İstanbul 2006.
- _____, “Hanefî Hukukçuların Hadis Karşısındaki Tavırlarının Bir Göstergesi Olarak Manevî İnkıta Anlayışı”, *Erciyes Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: 8.
- Aşık, Nevzat, *Sahabe ve Hadis Rivayeti*, İzmir 1981.
- Atan, Abdullah Hikmet, *Mana ile Hadis Rivayeti*, MÜSBE, İstanbul 1999. (Yayımlanmamış doktora tezi).
- Aydın, M. Şevki, “Dindarın Kül Yutması”, *Diyanet Aylık Dergi*, Aralık 2010, sayı: 240.
- Aydınlı, Abdullah, “Hadis Rivayetinde Yazının Güvenilirliği”, *Sünnetin Dindeki Yeri Sempozyumu*, Ensar Neşriyat, İstanbul 1997.
- _____, *Hadis İstilahları Sözlüğü*, İFAVY., İstanbul 2009.
- _____, *Hadis Tespit Yöntemi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2009.
- _____, yayımlanmamış ders notları.
- el-Bağdâdî, el-Ḥaṭîb, *el-Faḫîh ve’l-Muteḫaḫḫih*, Cidde-Riyad 1996.
- _____, *el-Kifāye fi ‘İlmi’r-Rivāye*, Beyrut 1409/198.
- _____, el-Ḥaṭîb, *Naşîḥatu Ehli’l-Ḥadîş*, Ürdün 1408.
- _____, el-Ḥaṭîb, *Takyidu’l-‘İlm*, Dâru İḫyâ’is-Sunne en-Nebeviyye, 1974.
- Beyḥaḳî, Şu‘abu’l-İmân, Riyad 2003.
- Bozkurt, Nebî, “Dâru’l-Hadis”, *DİA*, VIII, İstanbul 1993.
- Buḥârî, *el-Câmi‘u’s-Şaḫîḥ*, İstanbul 1992.
- Canan, İbrahim, “Kenzu’l-Ummâl”, *DİA*, XXV, Ankara 2002.

- Cezâ'irî, Tâhir, *Tevcihu'n-Nazar ilâ Uşûli'l-Eşer*, Beyrut, 65.
- Coşkun, Selçuk, *Hadise Bütüncül Bakış*, İFAVY., İstanbul 2011, 115.
- Çakan, İsmail Lütfi, *Hadis Edebiyatı*, İstanbul 2009.
- _____, *Hadis Usûlü*, İFAVY., İstanbul 2010.
- _____, *Hadislerde Görülen İhtilaflar ve Çözüm Yolları*, MÜİFVY., İstanbul.
- _____, "Câmiul-Usûl", *DİA*, VII, İstanbul 1993.
- _____, "el-Cem' Beyne's-Sahihayn", *DİA*, VII, İstanbul 1993.
- Dehlvi, Şâh Veliyyullâh, *Huccetu'llâhi'l-Bâliğa*, Beyrut 1415/1995.
- Diñçoğlu, Mehmet, *Ebü Dâvûd'un Sünen'i*, Ankara 2012.
- Dönmez, İbrahim Kafi, "Mut'a", *DİA*, XXXII, İstanbul 2006.
- Ebü Dâvûd, *es-Sunen*, İstanbul 1992.
- Ebü Zehv, *Hadis ve Hadisçiler*, çev. Selman Başaran-M Ali Sönmez, Ensar Neşriyat, İstanbul 2007.
- Ebü'l-Beķâ', *el-Kulliyât*, Mu'essesetu'r-Risâle, Beyrut 1419/1997.
- Ebü'l-Hayr el-Kazvini, *Kitâbu's-Serd ve'l-Ferd ft Şahâ'ifi'l-Ahbâr*, Yayına hazırlayan: Muḥammed Ḥamidullâh, İslamabad 1991.
- Ebü'l-Huseyn el-Başri el-Mu'tezili, *el-Mu'temed ft Uşûli'l-Fıḫh*, Beyrut 1403/1983.
- _____, *el-Mu'temed ft Uşûli'l-Fıḫh*, Beyrut 1403/1983.
- Efendioğlu, Mehmet, "Sahabe", *DİA*, İstanbul 2008, XXXV.
- _____, "Şerh", *DİA*, İstanbul 2010, XXXVIII.
- Elbâni, Nâşiruddîn, *Silsiletu'l-Eḥâdîsi'd-Ḍa'ife ve'l-Mevḏû'a*, Riyad 1992.
- Erdoğan, Mehmet, *Akıl Vahiy Dengesi Açısından Sünnet*, İstanbul 1995.
- Erkal, Mehmet, "Zekât", *DİA*, XLIV, İstanbul 2013.
- Erkaya, Musa, *İbn Mâce'nin Hadis Kültüründeki Yeri*, AÜSBE, Ankara 2004 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Ertürk, Mustafa, "Çocuğun Dinî Eğitiminde Kullanılan Bir Hadis ve Tahlili", *Marife*, yıl: 2, sayı: 2.
- _____, "Haber-i Vâhid", *DİA*, XIV, İstanbul 1996.
- Erul, Bünyamin, *Sahabenin Sünnet Anlayışı*, Ankara 1999.
- Felâte, 'Umer ibn Ḥasen, *el-Vaḏ'u ft'l-Hadîs*, Mektebetu'l-Ġazâli, Dimaşık 1401/1981.
- Görmez, Mehmet, *Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu*, Ankara 2014.
- _____, "Ṭaberâni", *DİA*, XXXIX, İstanbul 2007.
- Gözütok, Şakir, *İslam'ın Altın Çağında İlim*, Nesil Yayınları, İstanbul 2012.
- Gül, Recep Emin, *Şia Tefsirlerinde Hadis Kullanımı -el-Ayyaşî Örneği-*, YYSBE, Van 2014, (Yüksek Lisans Tezi).
- Güner, Osman, *Ebü Hureyre'ye Yönelik Eleştiriler*, İnsan Yayınları, İstanbul 2001.
- Ḥamidullâh, Muḥammed, *Mecmû'atu'l-Veşâ'iki's-Siyâsiyye li'l-'Aḥdi'n-Nebeviyyi ve'l-Ḥilâfeti'r-Râside*, Beyrut 1985.
- _____, *Muhtasar Hadis Tarihi ve Şahîfe-i Hemmâm ibn Munebbih*, çev. Kemal Kuşçu, Bahar Yayınları, İstanbul 1966.
- Hansu, Hüseyin, *Mütevâtir Hadis*, Van 2008, 152.
- _____, *Mutezile ve Hadis*, Kitâbiyât, Ankara 2004.
- _____, "et-Tecridu's-Sarih", *DİA*, XL, İstanbul 2011.

- Hatib, Muhammed Accâc, *Sünnetin Tespiti*, çev. Mehmet Aydemir, Yeni Akademi Yayınları, İstanbul 2005.
- Hatiboğlu, Mehmed Said, "Goldziher, Ignaz", *DİA*, İstanbul 1996, XIV.
- Hatiboğlu, İbrahim, "Musned", *DİA*, XXXI, İstanbul 2006.
- _____, "Rihle", *DİA*, XXXV, İstanbul 2008.
- İrâkî, Zeynuddîn, *el-Muğnî 'an Hâmilî'l-Esfâr*, Riyad 1995.
- İtr, Nürüddîn, *Menhecû'n-Nakd ft 'Ulûmi'l-Ħadîs*, Dâru'l-Fikr, Dımaşk 1412/1992.
- İbn 'Arrâk, *Tenzîhu's-Serî'a*, Beyrut.
- İbn 'Abdilberr, *Câmi'u Beyâni'l-'İlm*, Beyrut 1997.
- İbn Belbân el-Fârisî (739/1338), *el-İhsân bi Tertibi Şahîhi ibn Ħibbân*, Dâru'l-Kutubi'l-'İlmiyye, Beyrut 1412/1996.
- İbn Ebi Şeybe, *Muşannef*, Beyrut 2006.
- İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî Şerhu Şahîhi'l-Buĥârî*, Beyrut 1379.
- İbn Ħibbân, *Kitâbu'l-Mecrûĥîn*, Beyrut 1992.
- İbn Ħișâm, *es-Sîretu'n-Nebeviyye*, Beyrut 1971/1391.
- İbn Kâyyim, *el-Menâru'l-Munif ft's-Şahîh ve'd-Đa'if*, Beyrut 1994.
- İbn Kuteybe ed-Dîneverî, *Te'vîlu Muĥtelifi'l-Ħadîs-Hadis Müdafaası*, çev. M. Hayri Kırbaoğlu, İstanbul 1979.
- İbn Mâce, *Sunen*, İstanbul 1992.
- İbn Receb el-Ħanbelî, *Şerhu 'İleli't-Tirmizî*, thk. Nürüddîn İtr, Dâru'l-Mellâh, 1978.
- İbn Sa'd, *Kitâbu'l-Ĥabaĥâti'l-Kebîr*, Beyrut 1380/1960.
- İbn Teymiyye, *Minĥâcu's-Sunne*, thk. Muĥammed Reşad Sâlim, by. 1986.
- İbnu'l-Cevzî, *Mevđû'ât*, Medine 1966.
- İbnu'l-Eşîr, Mecduddîn, *en-Nihâye ft Ġaribi'l-Ħadîs*, Beyrut.
- İbnu's-Şalâĥ, *'Ulûmu'l-Ħadîs*, Tahkik: Nürüddîn İtr, Beyrut 1406/1986.
- İlâhibahş, Ħâdim Ħuseyn, *el-Kur'âniyyûn ve Şubuhâtuhum Ħavle's-Sunne*, Mektebetu's-Siddîk, 1421/2000.
- Kahraman, Hüseyin, *Küfe'de Hadis: İlk Üç Asır*, Emin Yayınları, Bursa 2006.
- Kandemir, M. Yaşar, *Mevzû Hadisler*, Ankara 1975.
- _____, "Aĥmed ibn Ħanbel", *DİA*, II, İstanbul, 1989.
- _____, "Câmi'", *DİA*, VII, İstanbul 1993.
- _____, "Ebû Dâvûd es-Sicistâni", *DİA*, X, İstanbul 1994.
- _____, "el-Câmi'us-Sahîh", *DİA*, VII, İstanbul 1993.
- _____, "el-Muvaĥĥâ", *DİA*, XXXI, İstanbul 2006.
- _____, "el-Musned", *DİA*, XXXII, İstanbul 2006.
- _____, "es-Sunen", *DİA*, XXXVIII, İstanbul 2010.
- _____, "Kırk Hadis", *DİA*, XXV, İstanbul 2002.
- _____, "Muslim ibn Haccâc", *DİA*, XXXII, İstanbul 2006.
- _____, "Nesâî", *DİA*, XXXII, İstanbul 2006.
- _____, "Sahîhayn", *DİA*, XXXV, İstanbul 2008.
- _____, "Tirmizî", *DİA*, XLI, Ankara 2012.
- _____, "Hadis", *DİA*, İstanbul 1997.
- Ķarafî, Şihâbuddin Aĥmed ibn İdrîs, *el-Furûĥ*, Beyrut.

- Karahan, Abdullah, *Hadis Ravilerinin Güvenilirliği*, Sır Yayıncılık, Bursa 2005.
- Karaman, Hayreddin, *Hadise Dair İlimler ve Hadis Usûlü*: İstanbul 1965
- Karataş, Mustafa, *Hadislerin Sayısı*, İstanbul 2008.
- Ḳāsımî, Cemâlüddîn, *Ḳavâ'idü't-Taḥdîṣ min Funûni Muṣṭalaḥi'l-Hadîs, Dâru'l-Kutubi'l-İlmiyye*, Beyrut.
- Keleş, Ahmet, *Hadislerin Kur'an'a Arzı*, İnsan Y., İstanbul 1998.
- Kırbaşoğlu, M. Hayri, *Alternatif Hadis Metodolojisi*, Ankara 2013.
- _____, *İslam Düşüncesinde Hadis Metodolojisi*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 1999.
- _____, *İslam Düşüncesinde Sünnet*, Ankara 1999.
- Koçkuzu, Ali Osman, *Rivayet İlimlerinde Haber-i Vâhidlerin İtikat ve Teşri Değeri*, DİBY., Ankara 1988.
- Koçyigit, Talat, *Hadis Tarihi*, Ankara 1988.
- Köse, Saffet, "Zeyd ibn Ali", *DİA*, XLIV, İstanbul 2013.
- Mâlik ibn Enes, *Muvaṭṭa'*, İstanbul 1992.
- Maurice Bucaille, *Tevrat, İnciller, Kur'an-ı Kerim ve Bilim*, çev., Suat Yıldırım, İzmir 1984.
- Murtaza, Bedir, "Schacht, Joseph", *DİA*, XXXVI, İstanbul 2009.
- Muslim, *el-Câmi'u's-Şaḥîḥ*, İstanbul 1992.
- Nesâ'î, es-Sunen, İstanbul 1992.
- Nevevî, Yahyâ', *Şaḥîḥu Muslim bi Şerḥi'n-Nevevî*, Mu'essesetu Ḳurtubâ, 1994.
- Neysâbüri, Hâkim, *Ma'rifetu 'Ulûmi'l-Hadîṣ*, Medine 1977.
- _____, *el-Mustedrek 'Alâ's-Şaḥîḥayn*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut.
- Okiç, Muhammed Tayyib, *Bazı Hadis Meseleleri Üzerine Tetkikler*, İstanbul 1959.
- Öz, Mustafa, "Şia", *DİA*, XXXIX, İstanbul 2010.
- Özel, Ahmet, "Mâlik ibn Enes" *DİA*, XXVII, Ankara 2003.
- Polat, Selahattin, *Hadis Araştırmaları*, İnsan Yayınları, İstanbul 1997.
- _____, *Mürsel Hadisler*, Ankara 1985.
- _____, ve diğerleri, *Hadis Araştırma ve Tenkit Kılavuzu*, İstanbul 2008.
- _____, "Zayıf Hadisle Amel", *EÜİFD.*, Yıl: 1983, sayı: I.
- Râmeḥurmüzî, *el-Muḥaddiṣu'l-Fâṣil Beyne'r-Râvi ve'l-Vâ'i*, Dâru'l-Fikr, Beyrut 1391/1971.
- Sakallı, Talat, *Rüya ve Hadis Rivayeti*, Isparta 1994.
- _____, "Sünnetin Bağlayıcılık Açısından Taksimi", *SDÜİFD.*, sayı: 2, 1995.
- Sâlih, Subhi, *Hadis İlimleri ve Istılahları*, mütercim: Yaşar Kandemir, Ankara 1981.
- Sandıkçı, Kemal, *Sahih-i Buhârî Üzerine Yapılan Çalışmalar*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1991.
- Sezgin, M. Fuad, *Buḥârî'nin Kaynakları*, Ankara 2015.
- Siddikî, M. Zubeyr, *Hadis Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 2004.
- Suyûtî, Celâlüddîn, *Tedribu'r-Râvi*, Dâru'l-Âşîme, Riyad 1424/2003.
- Şa'bân, Zekiyyüddîn, *İslam Hukuk İlminin Esasları*, tercüme: İbrahim Kafi Dönmez, Ankara 2012.

- Şâfi'î, Muhammed ibn İdrîs, *er-Risâle*, çev. Abdulkadir Şener-İbrahim Çalışkan, Ankara 1996, 133.
- _____, *İhtilâfu'l-Hadîs*, Beyrut 1413/1993.
- Şahin, Sami, "Viâeyn Rivayeti veya Ebû Hûreyre'nin Ölümüne Sebep Olabilecek Gizli Bilgiler", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, VIII (2004).
- Şevkânî, *el-Fevâidü'l-Mecmû'a fi'l-Ehâdîşi'l-Mevdû'a*, Kahire 1960.
- Şevkî Ebû Hâlıl, *Afılasu'l-Hadîşi'n-Nebevî*, Dımaşk 2005.
- Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsaf*, Kahire 1995.
- _____, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, Kahire.
- Tâhir ibn Âşûr, *İslam Hukuk Felsefesi*, çev. Vecdi Akyüz-Mehmet Erdoğan, İstanbul 1988.
- Tartı, Nevzat, *Hadislerin Tarihsel Boyutu*, AÜSBE., Erzurum 2001.
- _____, "Bilim-Hadis İlişkinine Dayalı Bir Metin Tenkidi Tartışması", *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl: 7 sayı 15, 2003.
- _____, "Ebû Hûreyre'nin Mürselleri Üzerine Bir İnceleme" *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, XII (2012), sayı: 3.
- _____, "Yaşayan/Tarihsel Akıl ile Geçmişin İnşası: Hadis İlmi Açısından Bir Bakış ", *Uluslararası Bilim, ahlak ve Sanat Bağlamında Çağdaş İslam Algıları Sempozyumu*, 26.11.2010 - 28.11.2010, Canik Belediyesi Kültür Yayınları, Samsun 2011, I.
- Tekineş, Ayhan, *Hadisleri Anlama Problemi*, İstanbul 2002.
- Tirmizî, *eş-Şemâilu'l-Muhammediyye ve'l-Hasâ'ilu'l-Muştafavıyye*, Beyrut 1412/1992.
- Tokpınar, Mirza, *Abdurrezzâk ibn Hemmâm ve Musannefi*, Bekan Yayıncılık, İstanbul 2015.
- _____, "Musannef", *DİA*, XXXI, İstanbul 2006.
- Toksarı, Ali, *Delil Olma Yönünden Sünnet*, Rey Y., Kayseri 1994.
- Türcan, Zîşan, *Hadis Şerh Geleneği*, TDVY, Ankara 2011.
- Uğur, Mücteba, "el-Câmiu's-Sağır", *DİA*, VII, İstanbul 1993.
- Ulu, Arif, "Önceleri İsnaddan Sormazlardı... Rivayetinin Senedi Üzerine Bir İnceleme", *AÜİFD.*, sayı: 36, Erzurum 2011.
- Ünal, Yavuz, *Cumhuriyet Türkiye'si Hadis Çalışmaları 1920-1997*, Etüt Yayınları, Samsun 1997.
- _____, *Hadisin Doğuş ve Gelişim Tarihine Yeniden Bakış*, Ensar Neşriyat, İstanbul 2010.
- _____, *Hadisleri Tespitte Yöntem Sorunu (Akla Uygunluk-Akla Aykırılık)*, Etüt Y., Samsun 1999.
- _____, "Cumhuriyet Türkiye'si Hadis Çalışmaları Üzerine", *İslami Araştırmalar*, X, sayı 1-3 yıl: 1997.
- _____, "Hadis Verilerine Göre Mut'a Nikâhı", *OMÜİFD*, sayı: 7, yıl: 1993.
- el-Vâkıdî, *Kitâbu'l-Mağâzi*, London 1996, I, 53-54.
- Yardımlı, Ali, "Dâru'l-Hadîs", *DİA*, VIII, İstanbul 1993.
- Yıldırım, Enbiya, *Hadiste Metin Tenkidi*, Rağbet Yayınları, İstanbul 2009.
- Yücel, Ahmet, *Hadis Usûlü*, İFAVY., İstanbul 2011.
- _____, *Oryantalistler ve Hadis*, İFAVY, İstanbul 2013.

Zehabi, *Mizānu'l-İtidāl*, Beyrut 1995.

_____, *Siyeru A'lāmi'n-Nubelā*, Beyrut 1403/1983.

_____, *Tezkiratu'l-Huffāz*, Dāru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut 1998.

Zerkeşi, Bedruddin, *Hz. 'Âişe'nin Sahabeye Yönelttiği Eleştiriler (el-İcābe)*,
Hazırlayan: Bünyamin Erul, Ankara 2015.

DİZİN

II. Murad 157

A

‘Abdulġanā el-Maġdisi 136
‘Abdulġani ‘Abdulġalılık 43
‘Abdullah Çekrālevi 42
‘Abdullah ibn el-Mubārek 52
‘Abdullah ibn Mubārek 55, 58
‘Abdullah ibn ‘Abbās 50, 118, 123
‘Abdullah ibn ‘Amr 114, 121
‘Abdullah ibn ‘Umer 50, 111, 115,
118, 181
‘Abdullah ibn Uneys 109
‘Abdullah ibn Zubeyr 87
‘Abdurrahmān ibn Mehdī 88
‘Abdurrahmān ibn ‘Avf 108
‘Abdurrazzāk 55, 138, 139, 140, 143
‘Abdurrazzāk ibn Hemmām 55, 138,
143
‘adālet 52, 53, 76
‘Adiyy ibn Hātım 36
‘Aīşe (Hz.) 50, 61, 64, 104, 105, 117,
167, 178
‘Alā’l-Ebvāb 127
‘Ali el-Medīni 91
‘Ali ibn Ebī Tālīb 51
‘Āmir ibn Vaşile el-Leysi 49Āḥād 74,
158, 159
Aḥmed Emin 59
Aḥmed ibn Ḥanbel 55, 56, 91, 123,
128, 130, 133, 140, 141, 143, 151,
152, 174
ahkām: ~ hadisler 19, 132; ~konulan 79
Ahmed Nāim 26, 55, 70, 76, 78, 102,
165

Āli isnad 101
Aliyyu’l-Ķāri 95
Arz kriterleri 69
ashab 49
ashab-ı kiram 20
Aydın, M. Şevki 19
azız 75

B

Babanzāde Ahmed Nāim 26
el-Baġdādi 26, 63, 109, 120, 147, 168
bāṭıl 86
Bāḳi’ ibn Maḥled 50, 140
Bedir savaşı 42, 71
Berā’ ibn Āzib 81
el-Beyhaġi 133
Bid’atu’r-rāvi 53
Bucaille, Maurice 65, 68
Buḡāri 26, 55, 57, 59, 82, 101, 102,
123, 128, 129, 130, 131, 132, 134,
135, 136, 137, 142, 143, 144, 148,
150, 151, 152, 154, 165, 166, 167,
184

C

Cābir ibn Merzūk 85
Cābir ibn ‘Abdillah 50, 109
cahiliye Araḫları 175
Ca’fer ibn Neşūr er-Rūmi 49
cehāletu’r-rāvi 53
Cehmiyye 88
Celāluddin es-Suyūṭi 26, 43, 148
Cemāluddin el-Ķasımı 26, 182
cerḫ 24, 52, 55, 56
Cerḫ ve Ta’dil: ~ ilmi 24; ~ ālimleri 55

cuma namazı 181

D

đabı 52, 53, 54, 76

đa'if 76, 78, 79, 84, 159

Dârakuḩni 56, 133

ed-Dârimî 133

dâruş-sunne 156

dâruş-sunneti'l-Muḩammediyye 156

dâruş-sunneti'n-nebeviyye 156

dehr 175

dirayet ehli 25

Dirâyetu'l-ḩadîş 23

E

Ebū ḩâcir Muḩammed Zağlûl 150

Ebū Bekr 51, 135, 141

Ebū ḩureyre 50, 64, 85, 101, 114,
118, 121, 188

Ebū Dâvûd 25, 123, 132, 133, 134,
135, 140, 143, 151, 152

Ebū Kâtâde 181

Ebū'l-ḩuseyn el-Başri 177, 189

Ebū'l-'Abbâs ibn 'Uḩde 107

Ebū Mûsâ el-Eş'ari 107, 116

Ebū 'Abdillâh 128, 135, 138, 140,
189

Ebū 'Ubeyde İbnu'l-Cerrâḩ 108

Ebū Sa'id el-ḩudri 50

Ebū Suleymân el-ḩaḩḩâbi 154

Ebū Ubeyd Kâsım ibn Sellâm 174

ehl-i bid'at 53, 110

Ehl-i re'y 77

Ehl-i Sünnet 40, 53, 157, 158, 159,
160

Emevi hilafeti 87

Enceşe 187

Enes ibn Mâlik 29, 50, 81, 106

Ensar hanımları 104

Esbâbu Vurûdi'l-ḩadîş 180

Eşari 74

Eşrefiye Dâru'l-Hadisi 26

Etbau't-tabii 48

Evzâ'i 52, 116, 120

F

Farḩu'l-ğafle 54

ferd 75, 201

Fıḩhu'l-ḩadîş 24, 26, 182

fıḩih: ~ âlimleri 30; ~ usûlü 29

Fıḩḩu'r-râvi 53

G

ğarib 75, 174

Ğaribu'l-ḩadîş 24, 174

gayr-ı metluv vahiy 41

gayr-i müslim 160

geçici evlilik 178

Geç, Mustafa 43

Görmez, Mehmet 170, 182, 193

H

ḩaber-i Vâhid 74

ḩaberu'l-Âḩâd 74

ḩaberu'l-vâḩid 77

hadis: ~ aktanmı 119; ~ Edebiyatı 24,
125, 145, 167, 168, 172; ~ ilmi 15,
16, 17, 18, 19, 23, 39, 46, 51, 59, 96,
99, 120, 144, 166; ~in Dindeki Yeri
24; ~in mahiyeti 17; ~in metni 83;
~leri Kur'an'a arz 61; ~ rivayeti 52, 53,
108, 110, 135, 191; ~ talebesi 25; ~
tarihi 55, 67, 98, 140, 164; ~ tenkidi
24, 46; ~ Usûlü 15, 23, 24, 26, 43,
70, 102, 167; ~ uydurma faaliyeti 87;
~ uydurucular 90

ḩadîş 27, 29, 47, 109

ḩâfız 122

ḩâkim 123

ḩâkim en-Neysâbüri 25, 82, 120,
132, 182

Halife Mehdi 90

ḩasan-ı Başri 80

ḩasen 76, 78, 79, 159

ḩasen liğayrihi 78

ḩasen liżâtihi 78

el-ḩaḩib el-Bağdâdi 26, 109, 147, 168

Hayber Savaşı 179

Hemmâm ibn Munebbih 118, 121

hikmet 37, 41, 42

ḩubâb 42, 43

ḩuccet 122

el-ḩumeydi 140

I

istulah 71

İ

İbn ḩacer 27, 48, 55, 57, 72, 73, 149,
154

İbn ḩacer el-'Asḩalâni 27, 48, 55

- İbn Hāzım 41
İbn Hıbbān 41, 57, 91, 112
İbn Cüreyc 58, 139
İbn Hūzeyme 177
İbn Füreğ 175
İbni 'Adiyy 92
İbn Kūteybe 42, 175, 192
İbn Kūteybe ed-Dīneverī 42
İbn 'Abbās 62, 84, 110, 118, 181
İbn 'Abdilberr 55, 57, 122, 154
İbn 'Adiyy 57
İbn 'Arrāk 95
İbn Sa'd 57
İbn Teymiyye 87
İbnu'l-Cevzi 55, 56, 95
İbnu'l-Eşir 57, 136, 174, 175
İbnu'ş-Şalāh 26, 55, 77, 78
İbrāhīm en-Nehāi 110
ihtilāf 176
'İkrime 118
'İlelu'l-Ḥadiş 24
'illet 82
ilel-i hadis 55
İmam Mālik 88, 136, 138, 139, 167, 181
İnce Minare Dāru'l-Hadisi 156
İncil 39
İslam: ~ Hukuku 19, 40; ~'ın doğuşu 39; ~'ın temel prensipleri 21; ~i ilimler 51, 153, 160; ~ tarihi 18, 32
İsnad Tedlisi 82
istişrāk 160
itikad konuları 40
İttihāmu'r-rāvi bi'l-kizb 53
- K
Kaderiler 87
Kandemir, Yaşar 43, 95, 102, 167
Karaman, Hayreddin 15, 26, 167
Kavlühü 155
Keşretu'l-ğalaş 54
Kırbaşoğlu, M. Hayri 26, 43, 70, 102, 170, 192, 193
kıssacı 90, 91
Kıyās ibn İbrāhīm 90
Kizbu'r-rāvi 53
Koçyiğit, Talat 43, 102, 125, 145, 166, 167
kudsī hadis 99
Kur'an nassları 55
- L
lafzi rivayet 73, 111
Lokman 38
- M
Mağar ibn Taḥmān el-Verrāk 173
mağbūl 47, 52, 84
mağlūb 54, 83
maktū' 138, 150
Mālik ibn Huveyris 105
Mālik ibn Enes 52, 55, 58, 81, 123, 138, 139, 143, 174
mana ile mütevātir 73
ma'nevi munḳatı' 77
maşnū' 86
Maturidi 74
mehtelağ 86
Mekke'nin Fethi 179
Meklebe ibn Melkān el-Ḥārizmī 49
memzūc 155
mensūh 178
merdūd 47, 52, 86
merdūd hadis 79
merfū' 83, 98, 99, 100, 132, 139, 140
meşhūr 75
metin 45, 47, 59, 60, 61, 62, 63, 70, 91, 92, 102, 170, 201; ~ tenkidi 47, 59, 91
mevdū' 76, 85, 86, 91, 111, 133, 134, 140, 141; ~ hadis 24, 76, 85, 86, 133, 134, 141; ~ Hadisler İlmi 24
mevḳūf 83, 98, 132, 138, 139, 140, 150
miras taksimi 36
muḥaddiş 122
Muḥammed Hamidullāh 118
Muḥammed ibn Ca'fer el-Kettāni 73
Muḥammed ibn Ṭāhir el-Maḳdisi 136
Muḥammed ibn İdris eş-Şāfi'i 25, 41, 193
Muḥammed ibn 'İsā eṭ-Ṭabbā 60
Muḥammed ibn Sa'īd el-Maşlūb 89
Muḥammed ibn Yahyā' ez-Zuhli 128
Mubārek ibnu'l-Eşir el-Cezeri 148
mubhem 53
Mucāhid 118
Muhammed (Hz.) 23, 40
Muḥālefetu'ş-şikāt 54
muḥtelağ 53
muḥteliğ 54
mudrec 54

- muđtarib 54, 83
muhacirler 49
muhtelifu'l-ħadiş 24
muķillün 51
muķşirün 50
mu'allah 82
mu'allel 77, 82
mu'attile 88
Mu'az ibn Cebel 51
munker 53, 54
Mursel 80
Muslim 25, 123, 128, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 143, 148, 150, 151, 152, 154, 155, 167, 185
muşkilu'l-ħadiş 24, 175
mut'a nikâhı 178, 179
muteahhırün 147
mutekaddimün 147
mutesâhil 56
muteseddid 56
mtevassıf 56
Mutezile 40, 77
Mutezili 74, 177
muttaşıl 76, 82, 83, 100, 129, 201; ~ sened 76
Mürçiler 87
müslüman toplum 18
müstefiz 75
Müşebbihe 88
Mütevâtir 71, 72, 73, 158, 201; ~ hadis 72; ~ şartları 73
müveşşak 159
- N
naĥd 46
naĥdu'l-ħadiş 46
naĥdu'l-metn 59
Nâşiruddîn el-Elbânî 64
nâsih 178
nâsih-Mensüh 24
Nesâi 55, 56, 57, 132, 133, 134, 135, 143, 151, 152, 167
nesh teorisi 179
Nevevî 19, 26, 130, 149, 150, 154, 165, 185
Nizâmülmülk 156
- O
Okıç, M. Tayyib 166
oluşum dönemi 103
- oryantalizm 160
Osmanlı dönemi 157
- Ö
Ömer (Hz.) 71, 75, 105, 107, 108, 109, 115, 117
Özafşar, M. Emin 171, 193
- R
Râfiziler 87
Ramazan hilali 186
Râmehurmûzi 25, 182
râvi 45, 53
ravi 24; ~lerin Hayat Hikâyeleri 24; ~ tenkidi 91; ~ tenkid sistemi 67
Rezîn ibn Mu'aviye 136
rihle 109, 144
ricâl kitapları 109
Rivâyetu'l-Ĥadiş 23, 105
Rubeyyi' binti Mu'avviz 28
- S
Şahiĥ 25, 26, 76, 77, 78, 82, 102, 112, 128, 129, 130, 131, 152, 154, 159, 165, 166, 167, 185
şahiĥ liğayrihi 77
şahiĥ lizâtihi 77
şahiĥu'l-isnâd 77
Sahabe 48; ~ dönemi 61, 173; ~ dönemi 87; ~ İlmî 24; ~ mürseli 80; ~ tabakası 53
sahih hadis 18
Sa'd ibn Ebî Vakķaş 37
Sa'id ibn Cubeyr 118
Sa'id ibn el-Museyyeb 51, 80
Sa'id ibni'l-Museyyeb 109
Sa'id ibn Zeyd 106
Schacht, Joseph 161, 162
sebeb-i vurüd 180
Selçuklu dönemi 156
sened 25, 39, 45, 46, 47, 59, 64, 66, 69, 71, 72, 77, 79, 83, 92, 102, 110, 122, 134, 135, 153, 164, 170, 173; ~ tenkidi 47
şıĥa: ~ kişi 88; ~ ravi 82
sözlü kültür 17, 116, 119
Şubĥi Şahiĥ 41
sufiler 90
Sufyân eş-Şevri 52, 55, 58, 139, 174
Sufyân ibn 'Uyeyne 140

- Sū'u'l-hıfz 54
 Suyūfî 26, 43, 73, 80, 83, 95, 148
 sünnet 28
 sünnet-i fađîle 189
 sünnet-i farıđa 189
 Şafî'î 25, 41, 52, 61, 89, 140, 163,
 193
 Şāh Veliyyullāh Dehlevî 143, 182, 183
 şāzz 54, 76, 84, 102
 şerh: ~ dönemi 155; ~ üslûbu 155
 Şia 40, 53, 87, 157, 158, 159, 160
 Şuyūh Tedlîsi 82
- T
 tabaka 48
 Tabakât kitapları 56
 et-Ṭaberānî 141
 tabiun 48, 51, 52, 163
 tābiūn 51
 Tahammül 179
 Ṭālib 51, 122Tayyib Okıç 43, 160,
 166, 172
 Ta'lik 130
 Ta'dil 52, 55
 tebyin 33
 tenkid kriterleri 66
 tesbit dönemi 103
 Tesviye Tedlîsi 82
 Tevrat 39, 116, 161
 Tirmizî 25, 56, 57, 58, 123, 132, 133,
 134, 143, 151, 152, 155
 toplumsal bağlam 180
- U
 'Umer ibn el-Haṭṭāb 51
 'Umer ibn 'Abdil'aziz 123
 umūmu'l-belvā 64, 77
 'Uşmān ibn 'Affān 51
 usul bilgisi 18
 uydurma 53
- V
 vacib 30, 180
 vaşiiyet 37
 veba salgını 108
 veda Haccı 179
 vehm 54, 202
 vurūd sebepleri 180
 Wensinck, A.J. 151, 163
- Y
 Yaḥyā' en-Nevevî 19
 Yaḥyā' ibn Ma'in 55, 91, 133
 Yaḥyā' ibn Sa'îd el-Kattān 58, 90, 140
 Yücel, Ahmet 26, 43, 70, 102, 172
- Z
 Zâkir Kâdirî Ugan 165
 Zehebi 57, 62, 66, 88, 132
 Zeyneb bt. Caḥş 51
 zındık 89
 Zubeyr ibn 'Avvām 106